

Műszaki könyvtárosok írják

A NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM ÉS A LENIN KOHÁSZATI MŰVEK
KÖNYVTÁRAINAK SZOCIALISTA SZERZŐDÉSE

A miskolci Lenin Kohászati Művek műszaki könyvtárának életében az 1960-as esztendő fontos eseményeket hozott. Az igazgatóság rendelkezése hivatalosan a "műszaki könyvtár átszervezése" néven említi a bekövetkezett változásokat, az új vezető személyét, a használati szabályzat kiadását stb. A műszaki könyvtárban azóta bevezetett újítások és reformok arra engednek következtetni, hogy többről van szó, mint személycseréről és adminisztratív intézkedésekről.

A műszaki könyvtár állománya meghaladja a 15 000 könyvtári egységet. A könyvek nagyrésze - mintegy 7000 kötet - a Lenin Művek harminc részlegében tárol. A műszaki könyvtár és az üzemi könyvtárak letéti hálózatot alkotnak; központja a műszaki könyvtár, amely hálózati funkciót lát el.

Azelőtt a kihelyezett könyveket egyes vezetők saját birodalmuk szerves részének tekintették, egocentrikus nézetek uralkodtak a használatot illetően. Nem volt pontos nyilvántartás, úgyhogy az új vezető a teljes állományt nem tudta egyedileg ellenőrizve átvenni. A könyvállomány megállapítása céljából ebben az évben revíziót tartottak, átszűrték az egyes letéti könyvanyagot és - a könyvtári bizottság bevonásával - meghatározták, hogy az egyes üzemi könyvtárak milyen szakkönyveket tarthatnak. Az így megállapított "kézikönyvtár egységcsomagok"-ról új nyilvántartásokat készítenek.

A műszaki könyvtár izléses faburkolatu olvasótermében - amely egyben 8000 kötet raktára - áttértek a könyvek nagyságrendi elhelyezésére. Három csoportba sorolták a műveket: a 25 cm-en aluli, a 25-35 cm és a 35 cm-en felüli méreteknak megfelelően. Könyvleltározás helyett leltárcédulák /egyedi leltár/ és csoportos leltárkönyv vezetését kezdték el. Az 1960. januártól beszerzett művek cédula-leltárlapjára rákerül az ormíggal sokszorosított címléírás teljes szövege. Hasonló módon készül a betürendes-, a szakkatalógus és a kölcsönzőkártya is. /A műszaki könyvtár e módszer bevezetését a Budapesti Műszaki Egyetem

Központi Könyvtárában szerzett tapasztalatok alapján határozta el./ A Könyvtár közeli tervei között szerepel a központi katalógus felállítása, amely részletezi a művek üzemenkénti lelőhelyeit.

A műszaki könyvtár és dokumentációs osztály az idén megkezdte a "KÖNYVTÁRI TÁJÉKOZTATÓ" kiadását. A havonta megjelenő Tájékoztató /a márciusi szám pl. 66 lap terjedelmű/ a Lenin Kohászati Művek részére házi, gyorsdokumentációs szolgáltatást végez, továbbá a műszaki könyvtár legújabb beszerzéseiről tájékoztat. A könyvtár helyiségdjainak megszüntetésére, megfelelő elhelyezés biztosítására az 1961-es évre a vállalat vezetői ígéretet tettek. A műszaki könyvtár és dokumentációs osztály gondozza az országban egyedül álló Kohászati Múzeumot, amely Miskolc-Diósgyőr egyik kulturális nevezetessége.

A fent vázolt kép is fogalmat ad a Lenin Kohászati Művek műszaki könyvtárában létrejött változásokról. A könyvtár életében bekövetkezett fordulatot leghívebben az a megállapodás tükrözi, amelyet - hazánk felszabadulásának 15. évfordulója tiszteletére - a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtárával kötött. A Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtára országos tudományági szakkönyvtár a bányászat és kohászat területén. A műszaki könyvtár - mint az ország egyik legnagyobb kohászati üzemének könyvtára - felismerte a két szakkönyvtár együttműködésének fontosságát, és igényelte az Egyetemi Könyvtár patronáló, instruáló munkáját. A Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtára készséggel vállalta a műszaki könyvtár szakmai védnökségét.

A szocialista szerződés a következő munkálatokra vonatkozik: 1. Á l l o m á n y g y a r a p i t á s. A két könyvtár rendszeresen összeegyezteti állományfejlesztési tervét. Az Egyetemi Könyvtár bibliográfiáit és egyéb segédesszközeit a műszaki könyvtár rendelkezésére bocsátja. A ritka és költségesebb kiadványok vételekor tekintettel vannak egymás állományára, és a párhuzamos beszerzést igyekeznek elkerülni.

2. K ö n y v f e l d o l g o z á s. A katalógizálási munkában mindkét könyvtár azonos módszerek alkalmazására törekszik. A feldolgozásra kerülő anyag tekintetében összeegyeztetik munkájukat, és az egynemű anyagot /pl. ugyanazon könyv, folyóirat/ lehetőleg nem dolgozzák fel párhuzamosan. Egyező anyag esetén a feldolgozást az Egyetemi Könyvtár vállalja. Az Egyetemi Könyvtár az általa a megállapodás óta feldolgozott művek szabvány szerint készítetett és stencil útján sokszorosított katalóguscéduláiból ellátja a szükségelt mértékben a műszaki könyvtárat. Ezáltal a műszaki könyvtár tehermentesül ezeknek a műveknek címfelvételi munkájától, és felszabadult energiáit más területen /pl. dokumentáció/ értékesítheti. Az Egyetemi Könyvtár is igényli a műszaki könyvtár új beszerzéseinek címléírását a saját katalógusai részére. Az egymásnak kölcsönösen meg-

küldött új szerzemények katalógusai révén lehetővé válik az Egyetem és a Kohászati Művek valamennyi dolgozója számára a kölcsönös tájékozódás a Miskolcon található legfontosabb új szakkönyvekről. Ezért az Egyetemi Könyvtár betürendes katalógusának egy példányát a műszaki könyvtárban, a műszaki könyvtár betürendes katalógusának egy példányát viszont az Egyetemi Könyvtárban fokozatosan ki kell építeni, és folyamatosan hozzáférhetővé kell tenni. Ha az Egyetemi Könyvtár katalógusát nyomtatásban /sokszorosításban/ is megjelenteti, az új szerzeményi jegyzékében igyekszik a műszaki könyvtár megfelelő anyagát is felvenni. 3. K ö n y v t á r k ö z i k ö l c s ö n z é s . A két könyvtár átkölcsönzéssel mindenkor lehetővé teszi egymás anyagának használatát. Az átkölcsönzött mű - a könyvtárközi kölcsönzési szabályoknak megfelelően - csak a könyvtár helyiségeiben használható. 4. M ó d s z e r t a n i m u n k a . Az Egyetemi Könyvtár vállalja, hogy akár alkalmilag, akár rendszeresen - félévenként - helyszíni látogatás útján szakmai segítséget nyújt a műszaki könyvtárnak. Szakmai továbbképző előadásaira - a jelenleg is folyó tanfolyamhoz hasonlóan -, bemutatóadásaira, kiállításaira stb. továbbra is meghívja a műszaki könyvtár dolgozóit. Tapasztalatcsere céljából a műszaki könyvtár értékeinek és munkájának tanulmányozására a műszaki könyvtár is lehetőséget nyújt. /Vö. Kohászati Múzeum, dokumentáció/. Az egyes kiállítások alkalmával egyik könyvtár a másiknak rendelkezésére bocsátja a kiállítás kiegészítéséhez szükséges anyagát. 5. E g y ü t t m ű k ö d é s a s z a k s z e r v e z e t i k ö n y v t á r r a l . A szerződésben foglaltakat értelemszerűen alkalmazni lehet a Lenin Kohászati Művek szakszervezeti könyvtárára. A szakszervezeti könyvtár állományának kiegészítésére és pótlására az Egyetemi Könyvtár felajánlja - felettes hatósága hozzájárulása esetén - szépirodalmi duplum anyagának megfelelő részét.

A fenti megállapodást tudomásul vették, és jóváhagyták a két könyvtár szakmai felügyeleti szervei; a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára és az Országos Műszaki Könyvtár, mint hálózati központok, továbbá a felettes hivatali vezetők, a Nehézipari Műszaki Egyetem rektora és a Lenin Kohászati Művek igazgatója.

A megállapodásból értelemszerűen következik, hogy a műszaki könyvtár dokumentációs szolgálatait /fordítások, gyári riportok, kutatási jelentések stb./ jól kiegészítik az egyetemi könyvtár szolgáltatásait, mivel az egyetemen dokumentáció nem folyik.

A szerződés 4. pontjával kapcsolatban mint érdekességre röviden kitérünk a Kohászati Múzeumra. A gyűjteményben a magyar és a különböző népek és korszakok /egyiptomi, afrikai, indiai stb./ kohászati emlékei mellett szép számban található könyvtári és levéltári dokumentum. Ilyenek pl. RÁKÓCZI két levele. Az egyikben ezer kapát kér, a másikban 100 mázsa vasat kíván a hámorokból. Ez a levél 1706-ban kelt Miskolcon. Hasonló becses emlék KOSSUTH 1848-ból származó felszólítása, amelyben a gyárat meg-

fenyegeti, hogyha a kívánt mennyiségű és minőségű ágyugolyót késedelmesen szállítják, akkor "a gyárat az álladalom számára elkoboztatandó". A többi dokumentum között megtaláljuk KERPELY Antalnak, COTEL Ernőnek és más híres magyar kohásznak műveit, okmányait, levelezését. A Kohászati Múzeum értékes műszaki tudománytörténeti vonatkozásaival például szolgál hasonló technikai gyűjtemény felállítására. A műszaki könyvtár és dokumentációs osztály megtisztelő kötelessége a múzeum gondozása és továbbfejlesztése.

Az ország második legnagyobb iparvidékén, a borsodi medence centrumában a két fontos műszaki szakkönyvtár együttműködése egészséges kezdeményezés. Természetesen az írásbeli megállapodás csupán keret, amelyet tartalommal a két könyvtár dolgozóinak kell megöltetniök.

Móra László

- . - . -

ÉPÍTŐIPARI VÁLLALATI MŰSZAKI KÖNYVTÁR A MŰSZAKI FEJLESZTÉSÉRT

A műszaki színvonal emelésére - az MSZMP VII. kongresszusának határozata óta - a napi sajtó egyre fokozódó ösztönzése alapján is, szinte valamennyi iparágban hatékony intézkedések születnek.

Ma már a műszaki és gazdasági vezetők előtt egyaránt tisztán áll, hogy az elérendő cél érdekében nem lehet az üzem, vállalaton belül egy-két öntevékeny mérnök, ujtó, kutató munkáját csupán tudomásul venni, hanem a szükséges eszközökről intézményesen gondoskodni kell. E legfontosabb eszközök: megfelelő műszaki könyvtárak szervezése és a szükséges dokumentáció biztosítása.

Az építőiparban az 1945-től 1956-ig eltelt időszaknak - a műszaki fejlesztés és ezen belül a műszaki könyvtárhálózat kiépítése terén - sokféle és vitatható eredményű kezdeményezése után végre megtaláltuk a helyes utat. Azok az igen gyér számú szakkönyvek, amelyek sokhelyütt csak a műszaki vezetők öncélú, kis kézikönyvtárai voltak, az évek folyamán kiléptek a hozzáférhetetlenség keretéből, és szinte minden vállalatnál műszaki könyvtárrá duzzadtak. A megtett ut kilométerjelző köveiként meg kell emlékeznünk a 24/K/1955. ÉM sz. rendeletről, amely a könyvtárak könyvvállományának védelméről intézkedett, és az 5/K/1956. ÉM sz. határozatról, amely a műszaki könyvtárak munkájának megjavítását célozta. A 103/1958. MM. sz. utasítás a műszaki termelési könyvtári hálózat megteremtését valósította meg, amelynek értelmében az ÉM DOKUMENTÁCIÓS ÉS NYOMTATVÁNYEL-LÁTÓ VÁLLALAT mint alközpont megkezdte felmérni az építőipar